

שבת חובה"מ: איזה מסמר יכול להחזיק את כל הסוכה?

מהו הסוד של העם היהודי שהותיר אותו חזק ואיתן, כנגד כל הסיכויים?

הצריף היציב

הרב יונתן סאקס ע"ה מספר שבהיותו אברך צעיר, מיד לאחר חתונתו, ימים ספורים לפני חג הסוכות, הציע לו חבר להצטרף אליו לחנות טמבור הקרובה כדי לקנות קרשים ואת שאר החומרים הדרושים לבניית סוכה. הרב שמח מאד להצטרף לחברו, באותם ימים לא היה לו רכב והוא תהה כיצד להביא את הקרשים מהחנות לביתו. הוא שמח מאד על ההצעה הזאת, שכעת יהיה לו דרך להביא את הכל הביתה. אחרי תפילת שחרית, הם צעדו יחדיו לבית החבר כדי לקחת את הרשימה שהלה הכין ובה כל הדרוש לו לבניית הסוכה.

החבר היה בחור מאורגן ומסודר כהלכה. הוא שרטט על נייר את הגודל של הסוכה, את המידות, הגובה של הקירות וכו'. הכל היה מתוכנן מראש. הוא תכנן לבנות סוכה שעומדת בזכות עצמה ולא נתמכת על שום קיר סמוך; סוכה עם חלונות ועם דלת גדולה. כדי לבנות סוכה כזאת צריך מומחיות ונסיון. החבר אכן רכש את המומחיות הזאת מניסיונו העשיר בעבר. הם לקחו אפוא את הרשימה הארוכה ופנו לכיוון החנות.

הרב סאקס הביט בחברו ועמד לידו מבויש. הוא מעולם לא הצליח לבנות מבנה כלשהו בחייו, ובטח לא סוכה. בבית הספר הוא ניצב תמיד בתחתית הרשימה כשזה הגיע לעבודות עץ. המקסימום שהוא ידע לעשות בבית זה להחליף את המנורה. לכן הוא שמח להתלוות לחברו בתקוה שאולי הוא יוכל ללמוד ממנו משהו.

בחנות לכלי עבודה, החבר קיבל מהמוכר את כל הרשימה הארוכה של החומרים הנדרשים לו וכשהוא עמד ליד הקופאי היה לו הר של חומרים שונים ומגוונים,

קרשים, עמודים, ברגים, מסמרים, הכל מכל כל. ואילו הוא, הרב סאקס, עמד לצידו מבויש עם כמה דיקטים ועוד כמה עמודי עץ ושקית מסמרים. וכך כל אחד פנה לביתו לבנות את הסוכה שלו.

לפני כניסת החג, כל אחד מהם ביקר בסוכת רעהו. הסוכה של החבר היתה עבודה מרשימה לתפארת, סוג של "בית קיץ" שכל אחד היה מתפאר בו. ואילו הסוכה של הרב סאקס היתה של שלוש קורות עץ פשוטות שהוא חיבר ביניהם באמצעות מסמרים, ואותם הוא חיבר לקיר האחורי של הבית עם מסמר כדי שכל הסוכה לא תקרוס.

בליל החג השני של סוכות, התחוללה סערת רוחות חזקה בעיר, למחרת בבוקר ביום השני של החג הוא פגש את חברו בבית הכנסת עם פרצוף של תשעה באב. הלה סיפר שהרוחות החריבו את הסוכה המרשימה והמפוארת שלו. "ומה עם הסוכה שלך?" שאל החבר. "הסוכה שלי עדיין עומדת על תלה" השיב הרב.

החבר התקשה להאמין שהסוכה היציבה והמפוארת שלו נחרבה. ואילו הסוכה הרעועה של הרב שרדה את כל הרוחות, הוא התעקש לבוא ולראות את הנס בעיניו. כשהוא הגיע לראות את הסוכה, הוא גילה מדוע סוכתו של הרב שרדה את הסערה בעוד סוכתו שלו נחרבה: הסוכה של הרב היתה מחוברת לקיר האחורי של הבית עם מסמר אחד, ואותו מסמר הציל את הסוכה.

למראה הסוכה, אמר לו החבר: עכשיו אני מבין את המשמעות של סוכות; אתה יכול לתכנן ולבנות את הבית הכי חזק, אבל אם זה לא מחובר למשהו יציב אז כל זה יכול להתעופף ברוח; מאידך, יכול להיות צריף עלוב ורעוע, אבל אם הוא מחובר אפילו רק עם מסמר אחד למשהו יציב אז זה יעמוד כנגד כל הרוחות שנושבות.

מה מחזיק את היהדות?

בחג הסוכות אנחנו עוזבים למשך שבוע אחד את הבית הבטוח שמגן עלינו ויוצאים לגור בתוך סוכה שמזכירה לנו כיצד אבותינו חיו ביציאתם ממצרים במשך ארבעים שנה. בשבוע הזה הסוכה הופכת לבית הזמני שלנו שבה אנחנו לומדים, אוכלים ומארחים.

אבל כשמתבוננים בדבר, מגלים שאין משהו שמסמל את ההיסטוריה היהודית יותר מהסוכה הארעית הזאת.

במשך רוב שנות ההיסטוריה של עם ישראל היינו תמיד בדרכים. תמיד הרגשנו בסוכה, מאז אברהם אבינו שה' אמר לו "לך לך מארצך", רוב זמן קיומנו כעם היינו בגלות בבחינת "דירת ארעי".

יהודים תמיד נדדו ממדינה למדינה, לפעמים מרצונם ובעיקר נגד רצונם. הם גורשו מאנגליה ב- 1290 ומוינה ב-1421, וכך מעוד מקומות שונים ורבים. הטראומה הגדולה ביותר היתה "גירוש ספרד" בשנת 1492. אחר כך התחוללו הפוגרומים ברוסיה שגרמו למליוני יהודים להגר למערב. עד היום הזה יהודים מהגרים ממדינה אחת לשניה, יהודים מרוסיה עולים לארץ וכו'.

ההיסטוריה של העם היהודי ממשיכה בדיוק כמו שהתורה מספרת על הארבעים שנה במדבר [?] "ויסעו ויחנו". יותר מידי פעמים כאשר חשבנו שאנחנו נמצאים ב"דירת קבע" ושמצאנו מקום מנוחה ושלווה, גילינו לצערנו שזוהי אינה אלא "דירת ארעי". יהודים מעולם לא ידעו מה ילד יום ומה צופן להם העתיד.

הסוד של השמחה

נשאלת אפוא השאלה, מה היה הכוח שהחזיק את עם ישראל בכל שנות תלאותיהם ונדודיהם? מהו הסוד שנותן לנו את הכוח לא להתייאש במשך אלפיים שנות גלות?

את התשובה לכך אנחנו מוצאים בשם של החג. בתפילה אנחנו מגדירים את חג הסוכות כ"זמן שמחתנו". לכאורה השם הזה היה מתאים והולם יותר לחג הפסח שבו יצאנו לחירות. בכל שנה כשאנו מסיבים לשולחן הסדר עם כל המשפחה בהרחבה ובנחת ועל השולחן מונח כל טוב [?] לכאורה זהו הזמן המתאים ביותר לכנותו כ"זמן שמחתנו". או את חג השבועות שבו קיבלנו את התורה [?] גם מתאים מאד לקוראו בשם "זמן שמחתנו" כי אנחנו שמחים עם התורה שקיבלנו.

אבל משום מה התורה צוותה על השמחה המיוחדת הזאת דווקא בחג הסוכות. על פסח לא כתוב בתורה שצריך לשמוח, ועל שבועות כתוב פעם אחת "ושמחת", ואילו על חג הסוכות כתוב שלוש פעמים בתורה את הציווי שצריך לשמוח (ראה 'תורת מנחם' כרך מא עמ' 92 ועוד).

ואולי ניתן לומר עוד טעם בזה, שכן הסוד לקיום העם היהודי במשך כל שנות נדודיו במדבר, וכן באלפיים שנות גלות, היה השמחה. המסמר שהחזיק את 'סוכת דוד הנופלת' שלא תיפול היה השמחה. כאשר יהודי שמח שום דבר לא יכול לשבור

ולהרוס אותו. כאשר העם הוא עם שמח הוא ישרוד ויחיה לעולם, וזהו "זמן שמחתנו".